

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Ван Цзифена

на тему

«Трансформації китайського пейзажного живопису (1980 –2000-ні) роки»

представлену на здобуття ступеня доктора філософії

Галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»,

Спеціальність – 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

Дисертаційне дослідження Ван Цзифена присвячене важливому та актуальному питанню – трансформації китайського пейзажного живопису у 1980 – 2000-х рр. У цей період відбулися значні зміни в китайському мистецтві, що охопили всі жанри живопису та способи його репрезентації. **Актуальність теми** дисертації не викликає жодних заперечень. Робота є цінним внеском у розвиток наукової бази мистецтвознавства.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. У дисертації Ван Цзифена вперше запропонована концепція «чотирьох поколінь» у періодизації розвитку китайського пейзажного живопису XX – початку XX століття; на основі публікацій сучасних китайських дослідників (англійською та китайською мовами), а також аналізу пейзажних мистецьких творів, запропоновано робочу концепцію «третього шляху» у розвитку китайського пейзажного живопису; сформульовані принципи новаторського підходу у роботі над живописним пейзажем, які були проявлені і частково озвучені митцями «першого і другого покоління»; поглиблено концепцію взаємовпливів європейського і традиційного національного пейзажного живопису в абстрактному китайському живописі; набув подальшого розвитку аналіз «екологічного» китайського живопису у царині пейзажу і його вплив на новітнє китайське образотворче мистецтво в цілому; дано прогноз подальшого можливого розвитку китайського пейзажного мистецтва, для чого запропоновано термін – «інший простір».

Дисертацію виконано на кафедрі теорії та історії мистецтва Харківської державної академії дизайну і мистецтв, під науковим керівництвом кандидата мистецтвознавства, доцента Корнєва Андрія Юрійовича. Висунуте наукове завдання реалізоване повною мірою; дослідник демонструє високий рівень володіння методологією наукової роботи, глибоке розуміння предметної області та здатність до комплексного інтерпретаційного мислення.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертаційна робота Ван Цзифена повністю відповідає змісту та вимогам освітньо-наукової програми «Образотворче

мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» третього рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» галузі знань 02 «Культура і мистецтво». Вона є самостійним і завершеним науковим дослідженням, що свідчить про глибоке занурення здобувача в проблематику та його значущий особистий внесок у розвиток мистецтвознавства.

Результати перевірки дисертації на наявність текстових збігів засвідчують відсутність недоброчесних практик, таких як плагіат, фабрикація чи компіляція. Усі залучені джерела та цитати інших дослідників коректно оформлені згідно з вимогами наукового цитування, що підтверджує високий рівень академічної доброчесності автора.

Мова та стиль викладення результатів. Дисертація виконана українською мовою і відзначається послідовною логікою викладу, чітким формулюванням дослідницьких питань та коректним застосуванням наукової термінології. Автор формулює свої думки з дотриманням академічного стилю, що забезпечує як доступність, так і наукову обґрунтованість поданої інформації.

Структура дисертації. Дисертація складається з анотації, списку публікацій та апробацій результатів дослідження, змісту, вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (118 позицій) та додатків (перелік і альбом ілюстрацій – 60 позицій). Загальний обсяг роботи становить 250 сторінок, основний текст – 177 сторінок.

У вступній частині роботи чітко окреслено основні положення дослідження, де мета сформульована зрозуміло та аргументовано. Аналіз змістової структури трьох розділів демонструє комплексну реалізацію тематики, при цьому поставлені завдання викладено логічно й послідовно. Представлені висновки підтверджують наукову новизну, оскільки зібраний і систематизований матеріал охоплює малодосліджені аспекти, що вперше розглядаються з комплексної методологічної позиції.

Перший розділ дисертації, присвячений історіографії, зосереджує увагу передусім на новітніх публікаціях. Дослідження історіографії здійснювалося за трьома основними напрямками: українськими дослідженнями китайського пейзажу і пейзажного живопису; працями китайських дослідників, опублікованими безпосередньо в КНР; англomовними міжнародними дослідженнями та публікаціями.

Другий розділ містить запропоновану в дисертації періодизацію розвитку та реформування китайського пейзажного живопису, зумовленого впливами європейського мистецтва. Ця періодизація ґрунтується на концепції «чотирьох поколінь», які проводили реформування у сфері пейзажного живопису. У

другому розділі подано характеристику «першого» і «другого поколінь» китайських митців-реформаторів пейзажного мистецтва.

Третій розділ, відповідно, описує діяльність митців «третього» і «четвертого поколінь». «Третє покоління» отримало можливість відновити прямий діалог між європейським і китайським мистецтвом завдяки реформам у КНР, що почали проявлятися з кінця 1970-х років і особливо активно розвинулися в мистецьких рухах 1980-х років. Останній параграф третього розділу присвячено можливим перспективам розвитку китайського пейзажного живопису, які проявляються вже на початку 2000-х рр. і належать до діяльності «четвертого покоління». На думку автора дисертації, новітній китайський пейзажний живопис став своєрідним «будівельним матеріалом» для створення різних мистецьких форм (фото, інсталяція, відео), які перестають бути живописом, проте фактично не існують поза межами, окресленими розвитком китайського пейзажного живопису XX століття.

Висновки дисертації логічно узгоджуються з поставленою метою та дослідницькими завданнями, повністю відображаючи основні результати проведеного дослідження. Оформлення роботи відповідає вимогам наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 щодо оформлення дисертації.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Основні положення дисертації висвітлені у 4 статтях, надрукованих у наукових виданнях, затверджених МОН України як фахові для спеціальності 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»: дві одноосібні публікації та дві спільні публікації з А. Корневим.

Зазначені публікації всебічно висвітлюють основні етапи проведеного дослідження та розкривають його ключові положення. Усі роботи виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи. Попри високий науковий рівень дисертації, є деякі зауваження, переважно рекомендаційного характеру:

1. На думку рецензента, певного уточнення потребує термінологічний апарат дослідження, оскільки вживання в назві роботи слова «живопис» значно звужує репертуар художніх практик і матеріалів, які могли б стати предметом дослідження. Традиційний китайський «живопис» тушшю з позиції європейської класифікації радше належить до графіки, ніж до живопису, а запропонований автором дисертації розвиток пейзажу художників «четвертого покоління» взагалі виходить за межі поняття живопису (колаж, інсталяція, Ші).
2. На думку рецензента, дисертація значно збагатилася б аналізом пейзажного мистецтва (не лише живопису) різних мистецьких шкіл

КНР, зокрема впливом цих шкіл на формування художників у Китаї, а також впливом некитайських мистецьких шкіл, у яких навчалися китайські митці (зокрема пейзажного живопису в творчості китайських художників – вихованців мистецьких закладів України).

3. У додатку до дисертації представлено надзвичайно цікавий альбом ілюстрацій, який переконливо підтверджує достовірність висновків дослідження. Однак доцільним було б додати до ілюстративного матеріалу також розміри творів та місця їх зберігання.

Висловлені рекомендації та зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Висновок про дисертаційну роботу. Вважаю, що дисертаційна робота здобувача наукового ступеня доктора філософії Ван Цзифена виконана на високому науково-теоретичному та методологічному рівні, відповідає принципам академічної доброчесності та є завершеним і самостійним науковим дослідженням. У роботі представлено вагомі теоретичні напрацювання та практичні результати, що сприяють вирішенню актуального наукового завдання, важливого для розвитку мистецтвознавства. Дисертація за рівнем наукової новизни, практичним значенням і якістю виконання повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, визначеним у пп. 6–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії...», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44.

Ураховуючи зазначене, Ван Цзифен заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Рецензент:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
зав. кафедрою реставрації та
експертизи творів мистецтва
Харківської державної академії
дизайну і мистецтв

Вячеслав ШУЛІКА